వ్యాస కౌముది

మను చరిత్రము

(కళాఖండానికి ఒక పామరుడి ప్రశంస)

బాలాంత్రపు వేంకట రమణ

నిడుద పెన్నెఱిగుంపు జడగట్ట సగరుము
    మ్మనుమండు తపము గైకొనిన చోటు
జరఠకచ్ఛప కులేశ్వరు వెన్ను గాన రా
    జగతికి మిన్నేఱు దిగినచోటు
పుచ్ఛడీకతనంబు పోఁబెట్టి గిరికన్య
    పతిఁకొల్వ నాయాసపడిన చోటు
వలరాచరాచవాఁడలికాక్షు కనువెచ్చఁ
    గరఁగిన యలకనికరపుఁ జోటు

తపసి యిల్లాండ్ర చెలువంబు దలఁచి తలఁచి
మున్ను ముచ్చిచ్చును విరాళిగొన్న చోటు
కనుపపులు వేల్పుఁబడ వాలుఁ గన్న చోటు
హర్షమునఁ జూచి ప్రవరాక్షుఁ డాత్మలోన.

సగర చక్రవర్తి మునిమనుమడు (ముమ్మనుమండు) భగీరథుడు ఆకాశగంగని భూమి మీదికి తెచ్చేందుకు ఘోరమైన తపస్సు చేసిన చోటు చూసాడు. అలా తపస్సు చేసినప్పుడు అతని నిడుపయిన నిగనిగలాడుతున్న తలవెండ్రుకలు (నిడుద పెన్నెఱి గుంపు) జడలు బాగా కట్టాయి. ఆకాశగంగ భూమి మీద పడినప్పుడు ఆ ధారాపాతానికి భూమి విచ్చుకుని భూమిని మోస్తున్న ముదుసలి (జరఠ) ఆదికూర్మము (ఆది కచ్ఛప కులేశ్వరు) యొక్క వీపు కూడ కనిపించిందిట. అలా ఆకాశగంగ భూమి మీద పడినచోటు; కన్నెసహజమైన సిగ్గుని (పుచ్ఛడీకతనంబు) విడిచిపెట్టి (పోబెట్టి) పార్వతీ దేవి పరమశివుణ్ణి పతిగా బడయుటంకోసం ఆయాసపడిన, శ్రమపడిన - తపస్సు చేసిన - ప్రదేశమూ; మన్మథుడు (వలరాచరాచవాడు) శివుని (ఫాలాక్షు) కంటిమంటచే కాలిబూడిదయిపోయిన (కరగిన) ఆ జాలికలిగించే చోటూ (అల కనికరపుచోటు); సప్తఋషుల భార్యల (తపసి ఇల్లాండ్ర) అందాన్ని (చెలువంబు) చూసి,

స్మరించి స్మరించి (తలచి తలచి) (మునిపత్నులను కామించడం యుక్తంకాదని తెలిసి కూడా, ఎట్టకేలకి ఇక ఉండబట్టలేక తెగించి, ముచ్చిచ్చును (అగ్నిదేవుణ్ణి) (గార్హపత్య, ఆహవనీయ, దక్షిణాగ్నులు - ముచ్చిచ్చులు) మోహం (విరాళి) గొన్నచోటు (ఆక్రమించిన) ప్రదేశమూ; అగ్నిదేవుడు అలా మునిపత్నులయందు మోహాన్ని పొందిన చోటూ, దేవతలసేనాథిపతి (వేల్పుబడవాలున్) జనించిన జెల్లుపొదల్ని (కనుపపులు). ఈ ప్రదేశాలన్నీ

ప్రవరుడు చూశాడు. ఆత్మలో సంతోషం ఉప్పొంగగా చూశాడు.

హిమగిరి సౌందర్యంతో పులకించిపోయి కూడా ప్రవరుడు తన నిత్యకృత్యాలయిన కర్మాచరణాన్ని విస్మరించలేదు. అతను ఇలా అనుకున్నాడు.

తలమే బ్రహ్మకునైన నీనగ మహత్త్వంబెన్న నేనియ్యెడన్
గలచోద్యంబులు జెపు గన్గొనియెదన్ **గాకేమి నేఁడేఁగెదన్**
నలినీబాంధవ బాను తప్త రవికాంతస్యంది నీహారకందళ చూ
త్కారపరంపరల్ పయిపయిన్ మధ్యాహ్నమున్ దెల్పెడిన్

ఈ హిమాలయ సౌందర్యం, మహత్యం గణుతింపడం ఆ బ్రహ్మకైనా తరం కాదు. సూర్యకిరణాలు తాకి వేడెక్కిన సూర్యకాంత శిలలపైనున్న చెట్లకొమ్మలనుండి మంచుబొట్లు పడి చుయి చుయి అనడం వల్ల మధ్యాహ్న సమయం అయిందని తెలుస్తోంది. నేటికి ఇంటికి వెళ్తాను. రేపు మరల వచ్చి ఇక్కడ గల మిగతా వింతలూ విశేషాలూ చూస్తాను.

నను నిముసంబు గానక యున్న నూరెల్ల
నరయు మజ్జనకుఁ డెంతడలు నొక్కొ
యెపుడు సంధ్యలయందు నిలు వెళ్ళనీక న
న్నోమెడు తల్లి యెంతొఱలునొక్కొ
యనుకూలవతి నాదు మనసులో వర్తించు
కులకాంత మది నెంత కుందునొక్కొ
కెడఁదోడునీడలై క్రీడించు సచ్ఛాత్రు
లింతకు నెంత చింతింతురొక్కొ

యతిథిసంతర్పణంబు లేమయ్యెనొక్కొ
యగ్ను లేమయ్యె నొక్కొ నిత్యంబులైన
కృత్యములఁ బాపి దైవంబ కినుక నిట్లు
పాఱవైచితె మిన్నులు పడ్డ చోట.

తను అక్కడే చిక్కుబడిపోయి ఇంటికి వెళ్ళలేకపోతే ఎవరెవరు ఎంత బెంగపెట్టుకుంటారో, ప్రవరుడిలా చింతిస్తున్నాడు. నేను ఒక్క నిముషం కనిపించకపోతే ఊరంతా వెదికే (అరయు) నా తండ్రి ఎంత విచారిస్తాడో (అడలునో)కదా; ఉదయ, మధ్యాహ్న, సాయం సంధ్యలయందు (త్రిసంధ్యలయందు) ఇల్లు దాటనీయక నిత్యం నన్ను కాపాడుతూ ఉండే (నన్నోమెడు) నా కన్నతల్లి ఎంత

దుఃఖిస్తుందో కదా (ఒఱునొక్కొ); అనుకూలవతి, ఎల్లప్పుడూ నామనసులో వర్తించే నా భార్య ఎంత వెతపడుతుండో కదా (కుందునొక్కొ) ; ఎప్పుడూ నాకు తోడునీడలుగా , నా చెంతనే (ఎడన్) ఉంటూ, నాతో ఆటలాడే (క్రీడించు), నా మంచి శిష్యులు (సచ్ఛాత్రులు) - ప్రవరుడు శిష్యుల్ని స్నేహితుల్లాగా చూసుకుంటాడన్నమాట - నేను ఇల్లు చేరకపోతే (ఇంతకు) ఎంత విచారిస్తారో కదా; నేను చేసే అతిథి సంతర్పణలు ఏమైపోతాయో కదా! నిత్యాగ్నిహోత్రినైన నా అగ్నులేమైపోతాయో కదా! నేను భక్తిశ్రద్ధలతో చేసే నా దినచర్యనుండి (నిత్యకృత్యములన్) దూరంచేసి, తప్పించి (పాపి) - ఓ దైవమా నన్నెందుకిలా ఇలా దూరంగా (మిన్నులు పడ్డచోట) విసిరేశావు (పారవైచితివి) తండ్రీ ! అని మొరపెట్టుకున్నాడు ప్రవరుడు.

మృగమదసౌరభ విభవ
ద్విగుణిత ఘనసార సాంద్ర వీటీగంధ
స్థగితేతర పరళ మై
మగువ పులుపుఁ దెలుపునొక్క మారుత మొలసెన్

కస్తూరిపరిమళంతో (మృగమద సౌరభ విభవ), దానికి రెట్టించిన (ద్విగుణిత) పచ్చకర్పూరం కలిపి (ఘనసార) పరిమళం (గంధ) ఇంపారగా, ఇంకా ఇతర పరిమళ వస్తువులు కలిపిన (స్తగిత + ఇతర) సువాసనలతో నిండిన (సాంద్ర) తాంబూలం (వీటీ) యొక్క సువాసనలను తెలుపుతూ ఒక్క (ఒకానొక) చిరుగాలి (మరుత్ + అంకురము) వీచింది (ఒలసెన్). ప్రవరుడి ముక్కుపుటాలకి సోకింది. ఆ సువాసనని బట్టి, సమీపంలో ఒక జవరాలు (మగువ) ఉందని గ్రహించాడు. ఆ చిరుగాలి ఆమె జాడని (పొలుపున్) తెలిపింది.

తాంబూల సేవనంలో వైభోగం. మగవారైతే రెండు పాళ్ళు కస్తూరి, ఒక పాలు పచ్చకర్పూరంతో తాంబూలం సేవిస్తారు. మగువలైతే తాంబూలంలో ఒకపాలు కస్తూరి, రెండు పాళ్ళు పచ్చకర్పూరం వేసుకుంటారు. కాబట్టి ప్రవరుడు తనకేసి వీచిన చిరుగాలిలో ఆ పరిమళాన్ని బట్టి మగువ పొలుపుని, అంటే ఈ సమీపంలో ఎక్కడో ఒక జవరాలు ఉంది అని గ్రహించాడు.

అతఁడా వాత పరంపరా పరిమళ వ్యాపారలీలన్ జనా
న్వితమిచ్చోటని చేరఁబోయి కనియెన్ విద్యుల్లతా విగ్రహన్
శతపత్రేక్షణఁ జంచరీకచికురన్ జంద్రాస్యఁ జక్రస్తనిన్
నతనాభిన్ నవలా నొకానొక మరున్నారీ శిరోరత్నమున్

ప్రవరుడు గాలి జాలునందు సుగంధము యొక్క ప్రవర్తన విలాసము చేత, ఈ ప్రాంతం జనులు కలదిగా గ్రహించి, వెళ్ళేసరికి అక్కడ అతనికి ఒక అత్యద్భుతమైన సౌందర్యవతి అగుపించింది. మెఱుపుతీగలాటి మేను కలదానిని (విద్యుల్లతావిగ్రహన్); కమలములాటి కన్నులు గలదానిని(శతపత్ర+ఈక్షణన్), తుమ్మెదరెక్కలవంటి కురులు గలదానిని (చంచరీక చికురన్), చంద్రబింబం లాటి మోముగలదానిని (చంద్ర+ఆస్యన్), చక్రవాకముల వంటి చన్నులుగలదానిని (చక్రస్తనిన్), లోతైన బొడ్డు కలదానిని (నత నాభిన్) ఒకానొక, దేవతాస్త్రీశిరోమణిని (మరుత్ నారీ శిరోరత్నమున్), జవరాలిని (నవలాన్) చూశాడు (కనియెన్) ప్రవరుడు.

సర్వశుభలక్షణ అని వర్ణన.

తనకేసి వస్తున్న ప్రవరుణ్ణి చూడగానే, ఆ దేవతాస్త్రీకి -

అబ్బురపాటుతోడ నయనాంబుజముల్ వికసింపఁగాంతి పె
ల్లుబ్బి కనీనికల్ వికసితోత్పల పంక్తులఁ గ్రుమ్మరింపఁగా
గుబ్బ మెరుంగుఁజన్గవ గగుర్పొడువన్ మదిలోనఁ గోరికల్
గుబ్బతిలంగఁ జూచె నలకూబర సన్నిభు నద్ధరామరున్

నలకూబరునితో సమానమైన అందంకల ఆ బ్రాహ్మణుణ్ణి (ధర+అమరున్) చూడగానే ఆశ్చర్యంతో ఆమె కళ్ళు విప్పారాయి; కాంతిపెల్లుబ్బి కంటినల్లగుడ్లు విచ్చిన (వికసిత) కలువపూవుల్లా అయ్యాయి (ఉత్పలపంక్తులని గ్రుమ్మరించాయి); గుండ్రనైన మిసమిసలాడే స్తనద్వయం (గుబ్బమెఱుంగు చన్గవ) గగుర్పొడిచింది. మదిలోన కోరికలు పెల్లుబికాయి (గుబ్బతిలంగన్).

ఎక్కడివాఁడొ యక్షతనయేందు జయంత వసంత కంతులన్
జక్కఁదనంబునన్ గెలువఁ జాలెడువాఁడు, మహీసురాన్వయం
బెక్కడ యీ తనూవిభవ మెక్కడ యేలని బంటుగా మరున్
డక్కఁ గొనంగ రాదె, యకటా! నను వీడు పరిగ్రహించినన్!

ఎక్కడివాడో ! అబ్బ! ఎంత సౌందర్యం ! నలకూబరుణ్ణి (యక్షతనయ), చంద్రుడ్ని (ఇందు), జయంతుడిని (ఇంద్రకుమారుడైన జయంతుణ్ణి) వసంతపురుషుణ్ణి, మన్మధుణ్ణి (కంతున్) అందంలో గెలవగలిగినవాడు! బ్రాహ్మణకులం ఎక్కడ? ఈ శరీరసంపత్తి (తనూ విభవము) ఎక్కడ? అకటా, నన్ను ఇతడు పరిగ్రహిస్తే మన్మధుడిచేత వెట్టిచాకిరీ చేయించుకోనా! అంటే మన్మధ సామ్రాజ్యాన్ని జయించి దాని అధిపతి అయిన మన్మధుడి చేతనే బానిసలాగా వెట్టిచాకిరీ చేయించుకోనా, అని.

ఆ దివ్యాంగన ప్రవరుడి రూపలావణ్యాన్ని ఇలా వర్ణిస్తోంది:

వదన ప్రభూత లావణ్యంబు సంభూత
    కమలంబు లన వీని కన్నులమరు
నిక్కి వీనులతోడ నెక్కసక్కెము లాడు
    కరణి నున్నవి వీని ఘన భుజములు
సంకల్ప సంభవాస్థాన పీఠిక వోలె
    వెడఁద యై కనుపట్టు వీని యురము
ప్రతిఘటించు చిగుళ్ళపై నెఱ్ఱవాఱిన
    రీతి నున్నవి వీని మృదుపదములు

నేరేటేటి యసల్ తెచ్చి నీరజాప్తు
సానఁబట్టిన రాపొడి చల్లి మెదిపి
పదను సుధ నిడి చేసెనో పద్మభవుఁడు
వీనిఁ గాకున్నఁ గలదె యీ మేని కాంతి!

ఈ అందగాని కన్నులు ముఖ కాంతి అనే నీట పుట్టిన కమలాలలాగ ఉన్నాయి. అతని ఎగుభుజాలు నిక్కి చెవులతో ఆటలాడుతున్నాట్టున్నయి. ఇతని విశాల వక్షస్థలం మన్మధుడి సింహాసనంలాగ ఉంది. పాదాలు ఎంత సుకుమారంగా వున్నాయంటే, నడుస్తున్నప్పుడు గడ్డి చిగుళ్ళు తగిలి కందిపోయాయి కాబోలు, బాగా ఎఱ్ఱబారి ఉన్నాయి.

ఆ బ్రహ్మదేవుడు జంబూనది యందలి బురద తెచ్చి (నేరేటి+ఏటి+అసల్) (జంబూనదిలోని అడుసు బంగారమని చెప్పబడింది), సూర్యుణ్ణి సానబట్టగా రాలిన పొడిని (రజను) అందులో జల్లి, కలయగలిపి, ముద్ద పాకానికి కావలసిన (పదను) తడిని, అమృతంతో కలిపి రంగరించి ఇతనిని చేశాడేమో ! లేకపోతే ఇంతటి శరీర కాంతి, లావణ్యం ఎలా సాధ్యం ?

ఇంకా -

సుర గరుడోరగ నరఖే
చరకిన్నర సిద్ధ సాధ్య చారణ విద్యా
ధర గంధర్వకుమారుల
నిరతము గనుఁగొనమె, పోలనేర్తురె వీనిన్?

దేవతలు (సుర) గరుడ (పక్షీంద్రుడైన గరుత్మంతుడు), నాగజాతి (ఉరగ), ఆకాశంలో సంచరించే దివ్యపురుషులు (ఖ అంటే ఆకాశం, దానిలో చరించేవారు ఖేచరులు), కిన్నర, సిద్ధ, సాధ్య, చారణ, విద్యాధర, గంధర్వ - వీరిలో యుక్తవయసులో ఉన్నవారిని (కుమారులన్), నిత్యం చూస్తూ ఉండనా? వారిలో ఎవరైనా వీనితో సరిపోలగలరే (పోలనేర్తురే)? అనుకుంది.

ఇంతలు కన్నులుండఁ దెరు వెవ్వరివేఁడెదు భూసురేంద్ర! యే
కాంతమునందు నున్న జవరాండ్ర నెపంబిడి పల్కరించులా
గింతియ కాక నీ వెఱుఁగవే మును వచ్చిన త్రోవచొప్పు నీ
కింత భయంబు లే కడుగ నెల్లిద మైతిమె, మాటలేటికిన్?

చెంపకి చారడేసి కళ్ళు పెట్టుకుని ఎవరినయ్యా దారి అడుగుతున్నావు? ఒంటరిగా ఉన్న జవరాలిని పలకరించే నెపం కాకపోతేను! నువ్వు వచ్చిన త్రోవ అప్పుడే మర్చిపోయావా? ఇంత భయంలేకుండా అడగడానికి నేను నీకు చులకనగా కనబడుతున్నాను.

"భూసురేంద్రా" అని సంబోధించింది. బ్రాహ్మణులలో ఇంద్రునివంటి వాడా అని. నేను అప్సరసని - నీవు ఇంద్రుడివి. చక్కటి కన్నులతో ఉన్నావు. నీ ఆందం నాకు నచ్చింది. జవరాలిని. యుక్తవస్సులో ఉన్నదానిని. ఒంటరిగా ఉన్నాను. అన్ని సూచనలనిచ్చింది. ఇంక మాటలెందుకు - నేను నీకు భోగ్యురాలిని - అని నర్మగర్భంగా పలికింది.

ఇంకా అతడు తనని సామాన్యురాలిగా తలచకూడదని ఇలా చెప్పింది.

చిన్ని వెన్నెలకందు వెన్ను దన్ని సుధాబ్ధిఁ
బొడమిన చెలువ తోఁబుట్టు మాకు
రహి పుట్ట జంత్ర గాత్రముల ఱాల్ గరఁగించు
విమల గాంధర్వంబు విద్య మాకు
ననవిల్తు శాస్త్రంపు మినుకు లావర్తించు
పని వెన్నతోఁడ బెట్టినది మాకు
హయమేధ రాజసూయము లనఁ బేర్పడ్డ

సవనతంత్రంబు లుంకువలు మాకుఁ

గనకనగ సీమఁ గల్పవృక్షముల నీడఁ
బచ్చరాచట్టుగమి రచ్చపట్టు మాకుఁ
బద్మసంభవ వైకుంఠ భర్గ సభలు
సాముగరిడీలు మాకు గోత్రామరేంద్ర.

ఓ భూసురోత్తమా ! పాల సముద్రంలో (సుధాబ్ధిన్) బాల చంద్రుని (చిన్ని వెన్నెలకందు) వెనుకనే ప్రభవించిన అందగత్తె (చెలువ) - సాక్షాత్తూ లక్ష్మీదేవి - మాకు తోబుట్టువు; వీణ మొదలైన జంత్రవాయిద్యాలచేతనూ, కంఠగానం (గాత్ర) తోనూ బాగా రక్తి కలిగించే గొప్ప సంగీత విద్య మా గంధర్వుల సొత్తు; కామశాస్త్రపాఠాలు (మినుకులు - పలుకులు; ఆవర్తించడం - వల్లెవేయడం) బాల్యంలోనే వెన్నతో పాటు మాకు వంటబడతాయి.

అశ్వమేధం, రాజసూయంలాటి గొప్ప యజ్ఞాలు చేసినవాళ్ళకి మాత్రమే మేం దక్కుతాం. ఆ యజ్ఞఫలాలే వాళ్ళు మాకు ఇచ్చే కట్నాలు (ఉంకువలు).

మేరుపర్వతం (కనక నగ సీమ), కల్పవృక్షాల నీడలో పచ్చఱాళ్ళ చరియలపై మేము కూటమి తీరుస్తాం. బ్రహ్మ, విష్ణు మహేశ్వరుల సభలు మాకు నాట్యశాలలు. అంత గొప్పదాన్ని సుమా !

(కొనసాగింపు వచ్చేసంచికలో)

Post your comments